

Teismų sistemos - Vengrija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([hu](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiame skyriuje pateikiama trumpa Vengrijos teismų sistemos apžvalga.

Teismų administravimas

Nacionalinės teismų administracijos pirmininkas

Nacionalinei teismų administracijai vadovauja Nacionalinės teismų administracijos (NTA) pirmininkas, padedamas generalinio pirmininko pavaduotojo ir dar dviejų pirmininko pavaduotojų bei NTA darbuotojų. Administracinę NTA pirmininko veiklą prižiūri nacionalinė teismų taryba (NTT). NTA pirmininkas atsako už centrinės teismų administracijos veiklos veiksmingumą ir vykdo savo funkcijas laikydamasis įstatymais įtvirtinto konstitucinio teismų nepriklausomumo principo. Vykdydamas administravimo funkcijas, NTA pirmininkas priima sprendimus, reglamentus ir rekomendacijas.

NTA pirmininkas renkamas dviejų trečdalių Vengrijos Parlamento narių balsų dauguma, kandidatūrą pasiūlius Respublikos Prezidentui. NTA pirmininku gali būti renkamas tik teisėjas.

Nacionalinė teismų taryba

Nacionalinė teismų taryba (NTT) – tai centrinės teismų administracijos priežiūros institucija. NTT būstinė yra Budapešte. Ją sudaro 15 narių. Aukščiausiojo Teismo (*Kúria*) pirmininkas visuomet yra NTT narys, kiti 14 narių išrenkami deleguotųjų teisėjų posėdyje iš dalyvaujančių teisėjų paprasta balsų dauguma (slaptu balsavimu). Pirmajame posėdyje deleguotieji teisėjai išrenka vieną apeliacinio teismo teisėją, penkis apygardos teismų teisėjus, septynis apylinkės teismų teisėjus ir vieną darbo ginčų teismo teisėją. (Apylinkės bei administracinių ir darbo ginčų teismai pradės veikti 2013 m. sausio 1 d.)

Teismų sistema

Vengrijoje teisingumą įgyvendina tokių tipų teismai:

- Vengrijos Aukščiausiasis Teismas (*Kúria*);
- regionų apeliaciniai teismai (*ítélőtáblák*);
- apygardos teismai (*törvényszékek*);
- apylinkės teismai (*járásbíróságok*) ir
- administracinių ir darbo ginčų teismai.

Teismų **teritorinė jurisdikcija** paprastai atitinka administracinį suskirstymą, o teismo pavadinime nurodoma jo buveinės vieta.

Tam tikrais atvejais ir įstatymais nustatytais sąlygomis teismo procese kaip vertintojai gali dalyvauti neprofesionalūs teisėjai (*nem hivátásos bíró*), tačiau nagrinėti bylas, kai teismą sudaro vienas teisėjas (*egyesbíró*), ir pirmininkauti kolegijai (*tanácselnök*) gali tik profesionalūs teisėjai.

Profesionalius teisėjus skiria Respublikos Prezidentas. Jie gali būti pašalinti iš pareigų tik dėl įstatyme nustatytų priežasčių ir laikantis įstatyme nustatytos procedūros. Teisėjai yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik įstatymu, jie negali būti politinių partijų nariais ar užsiimti politine veikla.

Teismų hierarchija

Apylinkės teismai, administracinių ir darbo ginčų teismai

Apylinkės teismai bei administracinių ir darbo ginčų teismai nagrinėja bylas **pirmąja instancija**. (Iki 2012 m. gruodžio 31 d. bylas pirmąja instancija nagrinėja vietiniai teismai ir darbo ginčų teismai)

Administracinių ir darbo ginčų teismas nagrinėja ieškinius, kuriais prašoma peržiūrėti administracinių institucijų sprendimus arba bylas, susijusias su darbo ar panašiais santykiais (bei kitas įstatymais jiems priskirtas bylas).

Apylinkės bei administracinių ir darbo ginčų teismuose tam tikrų rūšių byloms nagrinėti gali būti įsteigiami atitinkami **teismo skyriai**.

Apygardos teismai

Įstatymo nustatytais atvejais apygardos teismai yra pirmosios instancijos teismai. Jie taip pat nagrinėja apeliacinius skundus dėl vietinių teismų ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų iki 2012 m. gruodžio 31 d. arba dėl apylinkės ar administracinių ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų po 2013 m. sausio 1 d.

Apygardos teismą sudaro **kolegijos** (*tanács*), **sekcijos** ir **baudžiamųjų, civilinių, ekonominių ir administracinių bylų skyriai** (*kollégium*). Įvairūs skyriai taip pat gali dirbti kartu.

Tam tikro pobūdžio bylas nustatytoje jurisdikcijos ribose nagrinėja paskirtuose apygardos teismuose veikiantys **karo teismai** (*katonai tanács*).

Regionų apeliaciniai teismai

Regionų apeliaciniai teismai veikia **Debrecene, Segede, Budapešte, Dėre ir Pėče**. Įstatyme nustatytais atvejais jie nagrinėja apeliacinius skundus dėl vietinių ir apygardos teismų sprendimų, priimtų iki 2012 m. gruodžio 31 d. arba dėl apylinkės ar administracinių ir darbo ginčų teismų sprendimų, priimtų po 2013 m. sausio 1 d., bei kitas įstatyme jų jurisdikcijai priskirtinas bylas. Iki 2012 m. gruodžio 31 d. apeliacinius skundus administracinėse bylose nagrinėja Budapešto apeliacinis teismas.

Regioninius apeliacinius teismus sudaro **kolegijos** ir **baudžiamųjų ir civilinių bylų skyriai**. Iki 2012 m. gruodžio 31 d. Budapešto apeliaciniame teisme yra ir administracinių bylų skyrius.

Teritorinė jurisdikcija

- Segedo regiono apeliacinis teismas: Čongrado, Bač Kiškūno ir Bėkės apygarda;
- Pėčo regiono apeliacinis teismas: Barania, Šomodis ir Tolna ir Zalos apygarda;
- Debreceno regiono apeliacinis teismas: Haidū Biharo, Boršodo-Abaujus-Zemplėno, Jaso-Nadkuno-Solnoko ir Salbolčo-Satmaro-Berego apygarda;
- Dėro regiono apeliacinis teismas: Dėro-Mošono-Šoprano, Komaromo-Estergomo, Vašo, Vesprėmo ir Zalos apygarda;
- Budapešto regiono apeliacinis teismas: Budapeštas, Fejėro apygarda, Hevešo apygarda, Pešto apygarda, Nogrado apygarda.

Aukščiausiasis Teismas (Kúria)

Kúria yra aukščiausia teisminė Vengrijos institucija, įsikūrusi Budapešte. **Kúria** arba Aukščiausiasis Teismas užtikrina, kad teismai vienodai taikytų teisę ir priima sprendimus dėl teismų praktikos vienodinimo, kurie visiems teismams privalomi.

Aukščiausiojo Teismo pirmininkas renkamas dviejų trečdalių Vengrijos Parlamento narių balsų dauguma, kandidatūrą pasiūlius Respublikos Prezidentui. Aukščiausiojo Teismo pirmininku gali būti renkamas tik teisėjas. Pasiūlius Aukščiausiojo Teismo pirmininkui, Aukščiausiojo Teismo pirmininko pavaduotojus skiria Respublikos prezidentas.

Aukščiausiasis Teismas (**Kúria**):

- nagrinėja **apeliacinius skundus** dėl **apygardos teismų** ir regionų apeliacinių teismų priimtų sprendimų (įstatymuose nustatytais atvejais);
- nagrinėja **prašymus peržiūrėti galutinį sprendimą** (*felülvizsgálati kérelem*);
- priima **sprendimus dėl teismų praktikos vienodinimo** (*jogegységi határozat*), kurie privalomi visiems teismams;
- analizuoja galutiniais teismų sprendimais formuojamą teismų praktiką, vertina ir peržiūri sprendimų priėmimo praktiką;
- priima sprendimus dėl teisinių principų;
- priima sprendimus dėl vietos **valdžios institucijų teisės aktų**, neatitinkančių kitų įstatymų, ir dėl jų panaikinimo;

- priima sprendimus, kuriais nustatoma, kad vietos valdžios institucija neįvykdė savo įstatymais nustatyto įsipareigojimo priimti teisės aktą; ir
- nagrinėja **kitas** jo jurisdikcijai priskirtas **bylas**.

Aukščiausiąjį Teismą sudaro **sprendimų priėmimo ir derinimo kolegijos (*ítélkező és jogegységi tanács*)**, vietos valdžios institucijų ir **teisinių principų kolegijos**, taip pat **baudžiamųjų, civilinių ir administracinių bylų skyriai** ir **teismų praktikos analizės skyriai**.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 17/11/2015